

Folkhälsomyndigheten

Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen
Enheten för mervärdesskatt och
punktskatter
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Handläggare
Karin Björklund

Vårt ärendenummer
04338-2017 1.1.3.2

Ert ärendenummer
Fi2017/04821/S2

Datum
2018-03-28

Sida
1 (3)

Folkhälsomyndighetens remissyttrande över SOU 2017:102 Skatt på kadmium i vissa produkter och kemiska växtskyddsmedel

Folkhälsomyndigheten har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter angående rubricerade remiss och har följande att anföra:

Generella kommentarer

Folkhälsomyndigheten ställer sig generellt positiv till utredningens förslag till åtgärder för att minska befolkningens exponering för kadmium. Folkhälsomyndigheten anser dock att åtgärder i högre grad bör tillämpas vid källan utifrån motiveringen att förorenaren betalar, samt att åtgärder inte bidrar till ytterligare spridning i miljön. Folkhälsomyndighetens synpunkter på förslaget om skatt på kadmium utvecklas vidare nedan.

Folkhälsomyndigheten ställer sig positiv till utredningens förslag om en differentierad och mer effektiv skatt på bekämpningsmedel utformas så att större verkningsgrad uppnås, med en närmare anknytning till de risker som användningen av växtskyddsmedel medför.

Vidare tillstyrker Folkhälsomyndigheten utredningens förslag om att avvakta med ytterligare styrmedel för biocider till efter utvärdering av pågående åtgärders verkan.

Specifika kommentarer

Vinsten för samhället är sannolikt större än beräknat då kadmium även orsakar andra hälsoeffekter än benskörhet

Folkhälsomyndigheten anser att den faktiska vinsten av minskad kadmiumexponering för befolkningen är större än vad som framgår om endast benskörhet beaktas. Förutom benskörhet påverkar kadmiumexponering njurens funktion. Spädbarn kan vara extra känsliga för denna exponering då deras upptag är högre än vuxnas och deras njurar fortfarande utvecklas. Därutöver har kadmiumexponering på senare år visats ha effekter på barns kognitiva utveckling. Då kadmium återfinns i spannmål som ofta används i barnmat kan detta utgöra en viktig exponeringskälla för just barn.

Beklagligt att utredningen av tungmetaller begränsades till kadmium (avs 5.1)

Folkhälsomyndigheten beklagar att utredningen avgränsades till att endast innefatta kadmium av de toxiska metallerna. Till exempel ligger barns blodblyhalt i Sverige idag nära låg-risk

nivån för effekter på utvecklingen av hjärnan och nervsystemet, och halterna har inte minskat nämnvärt de senaste 10 åren.

Skatt bör belasta källan enligt principen om att förorenaren betalar (avs 8.3)

I analysen av konsekvenser för kadmiumtillförseln till åkermark anser Folkhälsomyndigheten att utredningen bör ha tagit sin utgångspunkt i källan till föroreningen snarare än i tillförseln till jordbruket. I förslaget framgår att de slutliga kostnaderna för skatt på t ex slam kommer att hamna på den enskilda individen genom höjda VVS-avgifter. Folkhälsomyndigheten anser att det är oklart varför kostnaden för kadmium i slam endast ska föreläggas reningsverken, i förlängningen privatpersoner, utan att påverka källan.

Utredningen anger som motiv till varför beskattningen inte ska ske längre upp i kedjan, att detta skulle medföra dubbelbeskattning av det kadmium som förekommer i livsmedelskedjan. Dock konstateras att över hälften av det kadmium som förekommer i slam kommer från andra källor än klosettvattnet, såsom kondensvattnet från biogasanläggningar, konstnärsfärger, dagvatten och flygplatser. Folkhälsomyndigheten anser att det borde vara både önskvärt och möjligt att komma åt kadmium även i denna del av kretsloppet.

Eftersom kadmium är ett grundämne är det mest hållbara alternativet för att minska kadmium i miljön och exponeringen för människa att få bort kadmium från källan. Folkhälsomyndigheten anser att om inte åtgärder görs vid källan utan i reningsverken innebär det att kadmium fortfarande kommer ut i kretsloppet men ansamlas någon annanstans. Folkhälsomyndigheten anser inte heller att det framgår av utredningen var det kadmium som ska renas från slammet tar vägen.

Utredningen konstaterar att ett alternativ där reningsverken tillsammans med förorenare fasar ut kadmium i inkommande avlopp till reningsverk kostar väsentligt mer per gram kadmium än de skattesatser som diskuteras i utredningen. Folkhälsomyndigheten anser att det i utredningen saknas ett alternativ där förorenaren betalar för föroreningen, även om detta kostar mer. Att lägga kostnaden på förorenaren ger även incitament att minska kadmiumhalterna i de produkter och källor där kadmium fortfarande förekommer.

Odling av grödor till etanol- och biomassaproduktion riskerar att bidra till ytterligare spridning av kadmium i miljön (s 187)

Folkhälsomyndigheten anser inte att användandet av kadmiumhaltigt spannmål till etanol- och biomassaproduktion är en hållbar åtgärd för att minska markens kadmiuminnehåll då det bidrar till ytterligare spridning av kadmium i miljön. Som exempel på en åtgärd som minskar konsumtionen av livsmedel med höga halter av kadmium föreslår utredningen att grödor med högst kadmiuminnehåll används till etanol- och biomassaproduktion istället. Samtidigt fastslås att luftburet nedfall står för en majoritet av den totala årliga tillförseln av kadmium till svensk åkermark. Enligt Naturvårdsverket utgör förbränning av biomassa en stor källa, drygt hälften, till Sveriges utsläpp av kadmium till luft.

Skatten riskerar att ersätta slam med mineralgödsel (avs 8.6.1)

Utredningen anser inte att beskattning av slam kommer att leda till några substantiella effekter på halten kadmium i slam. Huvudsyftet verkar istället att vara att mängden slam som läggs på åkermark minskar och ersätts av mineralgödsel, men utredningen har inte kunnat bedöma till vilken grad detta kommer att ske. Folkhälsomyndigheten anser dock att det i ett längre

Hållbarhetsperspektiv är önskvärt att återföra markens näring genom slam snarare än genom mineralgödsel, som bidrar till ett väsentligt utsläpp av växthusgaser.

Samtidigt som skatten på kadmium i slam enligt utredningen förväntas öka användningen av mineralgödsel (s. 191) väntas densamma minska som ett resultat av det höjda priset på mineralgödsel från kadmiumbeskattning (s 202). Folkhälsomyndigheten anser att denna oklarhet bör förtydligas.

Minskad kalkning kan leda till ökad rörlighet av metaller till dricksvattenkällor (avs 8.6.3)

Utredningen bedömer att en kadmiumskatt på kalk långsiktigt kan innebära att åkermark som idag kräver kalkning kan komma att tas ur produktion (s 202). Förutom att detta går stick i stäv med miljökvalitetsmålet om Ett levande odlingslandskap anser Folkhälsomyndigheten att även den ökade rörligheten av markbundna metaller till grundvattnet, och därmed till dricksvatten, bör beaktas.

Skattens påverkan på riskerna för hälsa och miljö behöver följas upp (avs 9.9)

På grund av risken med förekomst av växtskyddsmedel över gränsvärdet i dricksvatten önskar Folkhälsomyndigheten lyfta vikten av att en förändrad skatt på växtskyddsmedel kontinuerligt behöver följas upp och utvärderas, med avseende på riskerna för hälsa och miljö.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Johan Carlson. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Britta Björkholm, enhetschefen Agneta Falk Filipsson och tf chefsjuristen Bo Granath deltagit. Utredaren Karin Björklund har varit föredragande.

Enligt Folkhälsomyndighetens beslut

Karin Björklund